

же его шанували, а раз-у-раз спихали один другого з великого князкого стільця.

Князів на уділи настановляли звичайно батьки, але часто народні віча сами собі вибирали князів, а пелюбих, то часом і скидали.

Кожний князь мав своє військо і ходив з ним воювати. Як помножило ся удільних князів багато, — погано стало народови під ними жити. Князі не обороняли добре свого народу від степових народів, що на нас нападали, від Печенігів, Половців, Турків та інших. Ні, князі воювали ся один з другим, щоб повідбирати у своїх же братів, чи інших родичів городи й землі. Один князь ніч другого воювати, нападе на его землю, городи і села поруйнує, погальє, людей поб'є. Найбільше змагали ся за столицю Київ — кому бути великим князем. Кілька разів брали Київ військом боем, руйнували й палили, різали людей, до того довели, що великий та славний колись Київ звів ся ні - нащо. До війська треба було людей, — князі забирали хліборобів та інших робочих людей від роботи. Ще їм мало було свого війська, то вони кликали на підмогу проти своїх же військо від сусідніх диких степових народів, наприклад, від Половців. Ті прийдуть помагати та й займуть у неволю цілі села з жінками й дітьми. Отак робили ті князі з своїм народом.

III. Суперечки з Московщиною.

Тоді-ж почала ся суперечка її з москалями (руськими, великоросами, кацапами).

На північ від України жили зовсім чужі нам народці: Мері та Вєсь. Вони були фінської породи, фінською мовою їй говорили і жили своїм звичаєм. З давна вже бідороси й наші люде заходили в ті землі і там селилися. Де далі таких виходців ставало там усе більше та більше. Народці ті фінські були неосвічені, ніякого міцного ладу в них не було, і люде то були тихі, не войовиті. Через те оті зайді де далі все дужче над ними гору брали. Уже наші князі почали там і городи (міста) свої будувати. Живучи наші люде в куні з Мері та Вєсєю, поперемишували ся з ними. Фіни вихрестинились на християнську віру, наші почали женити ся з фінками, а фіни з нашими дівчатами; одні в ругих переймали звичаї; мову свою фіни забували, а знов і наші люде багато дечого переймали від їх мови. З